

Кәсіптік стандарт: «Жерге орналастыру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: «Жерге орналастыру» кәсіби стандарты (бұдан әрі – кәсіби стандарт) Қазақстан Республикасының «Кәсіби біліктіліктер туралы» Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген. Кәсіби стандарт белгілі бір кәсіби қызмет түрін жүзеге асыратын жұмыскерлерге қажетті біліктілік деңгейлерін, сондай-ақ нақты еңбек функцияларын орындауға қойылатын талаптарды айқындау үшін, жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеуде қолдануға арналған. Аталған кәсіби стандарт біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, еңбектің мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды белгілейді және жерге орналастыру саласындағы жұмыстарды атқаратын ұйымдарда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Жерге орналастыру – жердің жай-күйін зерделеу, жерді ұтымды пайдалануды және оларды қорғауды жоспарлау және ұйымдастыру, жаңадан құру және қолданыстағы жерге орналастыру объектілерін ұйымдастыру және олардың жер-жерлерде шекарасын белгілеу (аумақтық жерге орналастыру), азаматтар мен заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы өндірісі үшін жер учаскелерін ұтымды пайдалануын ұйымдастыру жөніндегі іс-шаралар жүйесі.

2) Ортақ пайдалануға арналған жерлер – қалалардағы, кенттердегі және ауылдық елді мекендердегі жер заңнамасына сәйкес халықтың мәдени және тұрмыстық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін коммуникация жолдары (алаңдар, көшелер, жолақтар, жолдар, жолдар, жағалаулар) ретінде пайдаланылатын жерлерден (саябақтар, орман саябақтары, скверлер, саябақтар, бульварлар, су қоймалары, жағажайларға арналған игерілмелі полигондар, игерілмей қалған полигондар) тұрады. тұрмыстық қалдықтар мен қалдықтарды өңдеу зауыттары, қаланың, кенттің, ауылдық елді мекеннің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін пайдаланылатын басқа да жерлер.

3) Су қоры жерлері – су объектілері алып жатқан жерлер, су объектілерінің су қорғау аймақтарының жерлері, сондай-ақ су алғыштар, гидротехникалық құрылыстар және басқа да су шаруашылығы құрылыстары мен құрылыстары үшін белдеу және қорғау аймақтарын белгілеу үшін берілген жерлер.

4) Орман қоры жерлері – орман алқаптары (орман өсімдіктерімен жабылған және онымен жабылмаған, бірақ оны қалпына келтіруге арналған жерлер – ашық жерлер, өртенген аумақтар, сирек ормандар, алқаптар және т.б.) және орман шаруашылығына арналған орман емес жерлер (тазалар, жолдар, батпақтар және т.б.).

5) Елді мекендер мен елді мекендердің жерлері – тұрғын үйлер, құрылыстар салу, халықтың мәдени-тұрмыстық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін кеңістіктік негіз ретінде пайдаланылатын жерлер.

6) Ерекше қорғалатын аумақтардың жерлері – федералды мемлекеттік органдардың, мемлекеттік органдардың қаулыларына немесе жергілікті өзін-өзі басқару органдарының шешімдеріне сәйкес толығымен немесе ішінара шаруашылық пайдаланудан және айналымнан алынып тасталатын және олар үшін ерекше құқықтық режим белгіленген ерекше экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени, эстетикалық, рекреациялық, сауықтыру және басқа да құнды маңызы бар жерлер.

7) Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – елдің азық-түлік қауіпсіздігін және халықтың әл-ауқатының деңгейін қамтамасыз ететін ауыл шаруашылығында өндіріс құралы болып табылатын қоршаған ортаның құрамдас бөлігі, оның ішінде топырақ және табиғи ресурс.

8) Босалқы жерлер – жер заңнамасына сәйкес меншікке, иеленуге, пайдалануға немесе жалға алуға берілмеген барлық жерлер. Оларға меншік, иелену және пайдалану құқықтары тоқтатылған (жер заңнамасына сәйкес) жерлер де жатады.

9) Жер дауы – жер қатынастарының барлық қатысушыларының заң алдындағы теңдігін және іс жүргізу тәртібін сақтай отырып, жер учаскесіне құқықтарын талқылау және дәлелдеу.

10) Жер рентасы – жер пайдаланушы-жалгердің берілген жер учаскесінің меншік иесіне төлейтін тұрақты төлемі, яғни жер үшін рента.

11) Жер телімі – бұл өз иесіне өтеусіз немесе белгілі бір жер рентасына ақшалай немесе заттай нысанда берілетін жер учаскесі.

12) Жер үлесі – жалпы жер учаскесіндегі жеке азаматтарға идеалды түрде немесе заттай түрде берілген жер учаскесі.

13) Саяжай серіктестігінің жер учаскесі – азаматқа тұрғын үйді тіркеу құқығынсыз тұрғын үй салу құқығымен немесе онда тұрғылықты жерін тіркеу құқығы бар тұрғын үйді және шаруашылық құрылыстары мен құрылыстарын салу құқығымен азаматқа берілген немесе ол демалыс мақсатында сатып алған жер учаскесі; - жеміс-жидек, жидек, көкөніс, бақша немесе басқа да ауыл шаруашылығы дақылдары мен картоп өсіру құқығымен.

14) Бау-бақша серіктестігінің жер учаскесі – азаматқа жидек, көкөніс, бақша немесе басқа да ауыл шаруашылығы дақылдары мен картоп өсіру үшін берілген немесе ол сатып алған жер учаскесі; аумақты аймақтарға бөлу кезінде анықталған жер учаскесін рұқсат етілген пайдалануға байланысты тұрақты емес тұрғын үй ғимаратын және шаруашылық құрылыстар мен құрылыстарды салу құқығы бар немесе онсыз.

15) Бау-бақша серіктестігінің жер учаскесі – азаматқа демалыс және ауыл шаруашылығы

дақылдарын өсіру үшін берілген немесе ол сатып алған жер учаскесі (онда тұрғылықты жерін тіркеу құқығынсыз және шаруашылық құрылыстары мен құрылыстарын салу құқығынсыз тұрғын үй салу құқығымен).

16) Жерді аймақтарға бөлу – жерді нысаналы мақсаты мен қорғау режимі әртүрлі жер учаскелеріне бөлу. Жерді аймақтарға бөлу аумақтарды дамыту жоспарларына сәйкес жүзеге асырылады.

17) Кадастр – мерзімді немесе үздіксіз бақылаулар негізінде елдің экономикалық ресурстары туралы негізгі мәліметтердің жүйеленген, ресми түрде жинақталған жиынтығы. Кадастр тиісті белгілер берілген жылжымайтын мүлік учаскелерінің шекараларының топографиялық түсіріліміне негізделген. Кадастрлық мәліметтер табиғи ресурстарды пайдаланғаны үшін салықтарды, төлемдерді белгілеу, объектілерді жалға беру, кепілге беру, сату кезіндегі құнын бағалау үшін қолданылады. Су, жер, орман және басқа да кадастрлар арасында айырмашылық бар.

18) Кадастрлық карта – кадастрлық зерттеудің нәтижесі; жер учаскелерінің жер иелерінің шартты белгілері бар жер пайдалану аумақтарының шекараларын қамтитын аумақтың ауқымды картасы.

19) Жер учаскесінің кадастрлық нөмірі – мемлекет аумағында қайталанбайтын, жер учаскесін және ондағы жылжымайтын мүлік объектілерін дараландыратын бірегей нөмір. Ол кадастрлық аудан нөмірінен, кадастрлық аймақ нөмірінен, кадастрлық тоқсан нөмірінен және кадастрлық кварталдағы жер учаскесінің нөмірінен тұрады.

20) Жерді кадастрлық бағалау – бағалау жұмыстарының басқа түрлері сияқты (нарықтық немесе инвестициялық құн, сақтандыру құны, өтеу бағасы, ипотека құны және т.б. анықтау) жер учаскесінің ақшалай құнын белгілеуге арналған.

21) Кадастрлық түсіру – мыналарды анықтайтын жер учаскесіндегі геодезиялық жұмыстар: - жер пайдаланушылардың шекаралары мен шекара белгілерін; - абаттандыру және абаттандыру аумақтарының ауданы; - қатты беттердің және көгалдардың болуы; - ғимараттардың сипаттамалары; - жер учаскесінің шекарасы туралы даулардың болуы немесе болмауы.

22) Кадастрлық тіркеу – бұл жер учаскесін сипаттау және дараландыру, нәтижесінде ол оны басқа жылжымайтын мүлік объектілерінен нақты ажыратуға мүмкіндік беретін белгілерді алады.

23) Кадастрлық құн – бұл болжамды өтелу мерзіміне әлеуетті кіріске негізделген белгілі бір сападағы және орналасқан жердегі учаскенің құнын сипаттайтын көрсеткіш және ол жер қатынастарын экономикалық реттеуді қамтамасыз ету, атап айтқанда салық салу мақсатында, сондай-ақ мемлекеттік меншіктен берілген жер учаскесінің жалдау ақысын анықтау үшін енгізіледі. Жер учаскесінің кадастрлық құны анықталмаған жағдайларда жердің стандартты бағасы жоғарыда көрсетілген мақсаттар үшін пайдаланылады. Осылайша, кадастрлық құн стандартты бағаны ауыстыруға арналған. Кадастрлық құн мен стандартты баға мөлшерінің айырмашылығы оларды анықтауда қолданылатын әртүрлі әдістерге байланысты.

24) Жер категориясы – негізгі нысаналы мақсаты бойынша бөлінген және белгілі бір құқықтық режимі бар біртұтас мемлекеттік жер қорының бөлігі. Функционалдық мақсаты бойынша барлық жерлер: - ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге; - елді мекендердің жерлері; - өнеркәсіп, көлік, байланыс және т.б. жерлері; - табиғатты қорғау, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жерлер; - орман қоры жерлері; - су қорының жерлері; - босалқы жерлер.

25) Жерге орналастыру объектісінің картасы (жоспары) – жерге орналастыру объектісінің орналасқан жерін, көлемін және шекарасын, жерге орналастыру объектісінің пайдалануға шектелген бөліктерінің шекарасын, сондай-ақ жермен берік байланысқан жылжымайтын мүлік объектілерінің орналасқан жерін графикалық түрде көрсететін құжат.

26) Материалдық жер құқықтық қатынасы – жер құқығының нормаларымен реттелетін, оған қатысушылардың құқықтары мен міндеттерін белгілейтін қоғамдық қатынастар.

27) Жерге орналастыру объектілерінің жерге орналастыру жұмыстары – жергілікті жерлерде муниципалитеттердің және басқа да әкімшілік-аумақтық құрылымдардың шекараларын, жер учаскелерінің шекараларын осындай шекараларды шекаралық белгілермен және олардың орналасқан жерінің сипаттамасымен белгілей отырып белгілеу жөніндегі жұмыс.

28) Көп мақсатты кадастр – кадастрлық түсірілімдер негізінде мүлік учаскелерін картаға түсіру және учаскелер мен олардың иелері туралы мәліметтердің тізілімдерін жүргізу арқылы жүзеге асырылатын жерді жіктеу және бағалау жүйесі. Көп мақсатты кадастр әдетте мыналардан тұрады: - жер кадастрынан; - мүлік тізілімі; - жалдау тізілімі және т.б.

29) Муниципалдық жер бақылауы – муниципалитеттердің шекараларында жер заңнамасын бұзудың алдын алу, анықтау және жолын кесу, жер учаскелерінің меншік иелерінің жерді пайдалану мен қорғау саласындағы талаптарды сақтауын қамтамасыз ету бойынша шаралар қолдану арқылы жер заңнамасын және тәртібін қамтамасыз ету мақсатында жергілікті мемлекеттік органдар жүзеге асыратын қызмет.

30) Жер мониторингі – жердің жай-күйін бақылау (барлау, түсіру және зерттеу) жүйесі. Жер мониторингінің объектілері мемлекеттің барлық жерлері болып табылады.

31) Жылжымайтын мүлік учаскесін белгілеу – кадастрлық картада, кадастрлық тіркеулерде және мүлік учаскелерінің сипаттамасын қамтитын құқықтық құжаттарда жер учаскесін белгілеу. Кадастрлық құжаттарда бір мүліктің барлық учаскелері бір жылжымайтын мүлік учаскесінің белгісін алады.

32) Қоғамдық жер бақылауы – азаматтар мен олардың бірлестіктерінің мемлекеттік биліктің атқарушы органдарының және жергілікті өзін-өзі басқару органдарының азаматтар мен заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдерді дайындауы мен қабылдауының белгіленген тәртібін сақтауын, сондай-ақ жерді пайдалану мен қорғау жөніндегі талаптардың сақталуын тексеру жөніндегі қызметі.

33) Жерді қорғау – адам, қоғам және табиғат арасындағы қарым-қатынастардың ең маңызды саласын сипаттайтын әлеуметтік-құқықтық институт. Бұл қатынастардың әлеуметтік, табиғи және құқықтық аспектілері бар.

34) Рекультивация – адамның шаруашылық әрекетінен бүлінген ландшафтты толық немесе ішінара

қалпына келтіру.

35) Біліктілік – қызметкердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі.

36) Біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын қызметкердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы.

37) Еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы.

38) Кәсіптік топ – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы.

39) Кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бөлігі.

40) Кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт.

41) Кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметі сабақтарының негізгі түрі.

42) Салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы.

43) Ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды.

44) Ақпараттық білім беру – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденбейтін білім беру түрі.

45) Бейресми білім беру – оқу орнын, мерзімдері мен нысанын есепке алмай көрсетілетін білім беру қызметтерін ұсынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденетін ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын білім беру түрі.

46) Білік – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану).

47) Білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі.

48) Құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіби қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы.

49) Тәжірибе – саналы қызмет, белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланыла алатын білім және білік.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) ҚР – Қазақстан Республикасы

2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы

3) БА – Біліктілік анықтамасы

4) ББХСК – Білім берудің халықаралық стандартты классификациясы

5) КС – Кәсіптік стандарт

6) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері

7) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері

8) АЖЖ – Автоматтандырылған жобалау жүйесі

9) ГАЖ – Геоақпараттық жүйе

10) ЭҚТЖЖ – Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші

11) МЖК – Мемлекеттік жер кадастры

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Жерге орналастыру

5. Кәсіптік стандарттың коды: М71124103

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет

71 Сәулет, инженерлік ізденістер, техникалық сынақтар мен талдау саласындағы қызмет

71.2 Техникалық сынақтар мен талдаулар

71.20 Техникалық сынақтар мен талдаулар

71.20.9 Техникалық сынаулар мен талдауды жүзеге асыратын басқа да мекемелер қызметі

М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет

71 Сәулет, инженерлік ізденістер, техникалық сынақтар мен талдау саласындағы қызмет

71.1 Сәулет саласындағы қызмет, инженерлік ізденістер және осы салаларда техникалық кеңес

беру

71.12 Инженерлік ізденістер саласындағы қызмет және осы салаларда техникалық кеңес беруді

ұсыну

71.12.7 Инженерлік-техникалық консультацияларды ұсыну бойынша қызмет

М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет

71 Сәулет, инженерлік ізденістер, техникалық сынақтар мен талдау саласындағы қызмет

71.1 Сәулет саласындағы қызмет, инженерлік ізденістер және осы салаларда техникалық кеңес

беру

71.12 Инженерлік ізденістер саласындағы қызмет және осы салаларда техникалық кеңес беруді ұсыну

71.12.4 Жерге орналастыру

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіби стандартта жерге орналастыруға қатысты негізгі кәсіптердің сипаттамасы, сондай-ақ жерге орналастыру, жер және қалалық кадастр бойынша жобалау-іздістіру жұмыстарының графикалық бөлігін орындаумен, жобаларды жер бетіне көшіру кезінде геодезиялық жұмыстарды орындаумен айналысатын қызметкерлердің жұмыс сипаттамасы мен еңбек функциялары келтірілген.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

8) Техник-геодезист - 4 СБШ-нің деңгейі

9) Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші - 2 СБШ-нің деңгейі

10) Жерге орналастыру жөніндегі техник - 4 СБШ-нің деңгейі

14) Геодезист - 5 СБШ-нің деңгейі

15) Сызбашы - 3 СБШ-нің деңгейі

16) Жерге орналастыру жөніндегі инженер - 6 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

16. Кәсіптің карточкасы «Техник-геодезист»:			
Топтың коды:	3111-5		
Қызмет атауының коды:	3111-5-004		
Кәсіптің атауы:	Техник-геодезист		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Геодезия және картография саласындағы ұйымдар басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің м.а. 2021 жылғы 28 шілдедегі № 268/НҚ бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2021 жылғы 29 шілдеде № 23760 болып тіркелді. 2-параграф. Геодезист		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Геодезия және картография	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Геодезия және картография	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары санатты техник-геодезист: техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) геодезия және картография білімі және бірінші санаттағы геодезист лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілі; Бірінші санатты техник-геодезист: техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) геодезия және картография білімі және екінші санаттағы геодезист лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 4 жыл жұмыс өтілі; Екінші санатты техник-геодезист: техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) геодезия және картография білімі және геодезист лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; Санаты жоқ техник-геодезист: техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) геодезия және картография білімі, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Нұсқау/ жұмыс орнындағы тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформада кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3113-2-001 - Техник-жобалаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Геодезиялық жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жергілікті жерде дәл бөлу жұмыстарын орындау. Жергілікті жерде тірек нүктелерін байланыстыру. 2. Жобалауға техникалық тапсырмаларды дайындауда аспаптарды тексерудің күнтізбелік кестесін әзірлейді. 3. Жерге орналастыру кезінде топографиялық-геодезиялық жұмыстар жүргізу үшін бастапқы деректерді дайындау. 4. Жерге орналастыру жобасын жергілікті жерде (табиғатқа) шығару.
Еңбек функциясы 1: Жергілікті жерде дәл бөлу жұмыстарын орындау. Жергілікті жерде тірек нүктелерін байланыстыру.	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Заманауи геодезиялық құралдарды пайдалану.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пландық желіні әртүрлі геодезиялық әдістермен (триангуляция, полигонометрия және т. б.), сондай-ақ биіктік негіздерін нивелирлеу әдістерімен қалыңдату бойынша жұмыстарды орындау. 2. Әр түрлі инженерлік-техникалық міндеттерді шешу кезінде, оның ішінде жерге орналастыру жобалары мен басқа да жұмыстарды байланыстыру және жер бетіне көшіру бойынша геодезиялық жұмыстар кешенін жүзеге асыру. 3. Қажетті геодезиялық өлшеулерді және далалық құжаттаманы жүргізуді жүзеге асыру. 4. Геодеректерді өңдеу және сызбалар жасауға арналған бағдарламалық қамтамасыз етумен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезия, картография және жерге орналастыру саласындағы ҚР заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілері. 2. Геодезиялық далалық және камералдық жұмыстардың әдістемелері. 3. Өлшеу дәлдігіне, әдістеріне, аспаптарды сақтау мен қызмет көрсетуге қатысты стандарттар. 4. Геодезиялық аспаптардың конструктивтік ерекшеліктері, юстировка, тексеру және жөндеу принциптері. 5. Жер пайдалану негіздері, координаттар жүйелері, проекциялар және масштабтар. 6. Геодезиялық жұмыстарды орындау кезінде қауіпсіздік техникасы, еңбек қорғау, өндірістік санитария және экология талаптары. 7. Жұмыстар нәтижесін рәсімдеу талаптары (техникалық есептер, сызбалар, схемалар).
Еңбек функциясы 2: Жобалауға техникалық тапсырмаларды дайындауда аспаптарды тексерудің күнтізбелік кестесін әзірлейді.	Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 1: Геодезиялық аспаптарды тексеруді жүргізу. Геодезиялық аспаптардың көмегімен жергілікті жерде өлшеулер жүргізу.	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пландық желіні әртүрлі геодезиялық әдістермен (триангуляция, полигонометрия және т. б.), сондай-ақ биіктік негіздерін нивелирлеу әдістерімен қалыңдату бойынша жұмыстарды орындау; 2. Әртүрлі инженерлік-техникалық міндеттерді шешу кезінде, оның ішінде қолданыстағы объектілерді (құрылыстарды) байлау және жер бетіне көшіру бойынша геодезиялық жұмыстар кешенін жүзеге асыру. 3. Қажетті геодезиялық өлшеулерді және далалық құжаттаманы жүргізуді жүзеге асыру. 4. Далалық құжаттаманы рәсімдеу және камералдық өңдеуге арналған деректерді тапсыру. 5. Жобаның геодезиялық талаптарын ескере отырып, техникалық тапсырмаларды дайындау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезия, картография және метрологиялық бақылау саласындағы ҚР заңнамалық және нормативтік актілері. 2. Геодезиялық аспаптарды тексеру, юстировка жасау және техникалық қызмет көрсету әдістемелері. 3. Аспаптармен жұмыс істеуге арналған мемлекеттік стандарттар, регламенттер мен нұсқаулықтар. 4. Теодолиттер, нивелирлер, GPS/GNSS жабдықтарының құрылымдық ерекшеліктері. 5. Геодезиялық аспаптарды пайдалану кезіндегі еңбек қауіпсіздігі ережелері. 6. Техникалық тапсырмаларды әзірлеу және инженерлік-геодезиялық сүйемелдеу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Жерге орналастыру кезінде топографиялық-геодезиялық жұмыстар жүргізу үшін бастапқы деректерді дайындау.	Дағды 1: Жерге орналастырудың заманауи бағдарламалық қамтамасыз етуін (AutoCAD, ArcGIS және т.б.) пайдалану.	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кадастрлық, картографиялық, мұрағаттық және басқа да көздерден алынған деректерді алу, жүйелеу және талдау. 2. Геодеректерді өңдеу және визуализациялау үшін бағдарламалық құралдарды (ГАЗ, АЖЖ) қолдану. 3. Техникалық құжаттаманы дайындау кезінде анықтамалық және нормативтік материалдарды пайдалану. 4. Сандық карталармен және кеңістіктік деректер базаларымен жұмыс істеу. 5. Жерге орналастыру жобаларын дайындауға арналған бастапқы материалдарды әзірлеу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жерге орналастыру және геодезия саласындағы заңнамалық, нормативтік және әдістемелік құжаттар. 2. Техникалық құжаттаманы рәсімдеу бойынша стандарттар, нұсқаулықтар мен ережелер. 3. Картографиялық және геодезиялық терминология негіздері. 4. Геодезиялық аспаптар мен цифрлық өлшеу кешендерінің жұмыс істеу негіздері. 5. Геодезиялық жұмыстарды жүргізу кезінде еңбек қауіпсіздігі, техника қауіпсіздігі, өрт және экологиялық қауіпсіздік талаптары. 6. Жерге орналастыруда ГАЗ және АЖЖ жүйелерінің жұмыс істеу принциптері мен қолдану ерекшеліктері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Еңбек функциясы 4: Жерге орналастыру жобасын жергілікті жерде (табиғатқа) шығару.	Дағды 1: Қолданбалы бағдарламалық құралдарды жалпы және арнайы мақсаттарда жерге шығару жұмыстарын дайындау мен жүзеге асыруда қолдану	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. AutoCAD, Civil 3D, ArcGIS, MapInfo және басқа да бағдарламалар көмегімен нүктелер координаттарын есептеу. 2. Жобаны жерге енгізу үшін қажетті графикалық және кестелік материалдарды дайындау. 3. Геодезиялық аспаптарды пайдаланып, жобалық шешімдерді жерге енгізу жұмыстарын жүзеге асыру. 4. Жобаның нақты жердегі объектілердің орналасуына сәйкестігін бақылау. 5. Өрістік құжаттаманы жүргізу және енгізу нәтижелерін тіркеу.

		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жергілікті басқару және кадастр саласындағы заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер. 2. Жобаны жерге енгізу әдістемелері мен ережелері, сондай-ақ геодезиялық аспаптарды пайдалану. 3. Енгізу сызбаларын және координаталық кестелерді дайындауға арналған бағдарламалық құралдар. 4. Атқарылған құжаттаманы рәсімдеуге қойылатын стандарттар. 5. Өрістік геодезиялық жұмыстарды орындау кезінде қауіпсіздік ережелері. 6. Координаталық жүйелердің ерекшеліктері және жердегі координаталарды түрлендіру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Сыпайылық Мейірімділік Парасаттылық Сыни ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Фимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Геодезист
17. Кәсіптің карточкасы «Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші»:		
Топтың коды:	7340-0	
Қызмет атауының коды:	7340-0-002	
Кәсіптің атауы:	Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (5, 11, 13, 15, 17, 19-шығарылымдары) бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі № 191 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылы 20 қазанда № 15924 болып тіркелді 26-параграф. Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші, 2-разряд</p>	
	<p>Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (5, 11, 13, 15, 17, 19-шығарылымдары) бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі № 191 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылы 20 қазанда № 15924 болып тіркелді 27-параграф. Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші, 3-разряд</p>	

	Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (5, 11, 13, 15, 17, 19-шығарылымдары) бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі № 191 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылы 20 қазанда № 15924 болып тіркелді 28-параграф. Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші, 4-разряд		
	Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (5, 11, 13, 15, 17, 19-шығарылымдары) бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі № 191 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылы 20 қазанда № 15924 болып тіркелді 29-параграф. Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарда өлшеуші, 5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Архитектура	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Архитектура	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық тәжірибесіз		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформада кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3111-4-003 - Жерге орналастыру жөніндегі техник 3111-4-007 - Кадастр және жерге орналастыру бойынша техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстар үшін дәл өлшеулерді қамтамасыз ету және дала деректерін беру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Инженер-техникалық қызметкерлердің басшылығымен далалық зерттеу жұмыстарын жүргізу кезінде қосалқы операцияларды орындау. 2. Геодезиялық негіздеу пункттерін орналастыруға қатысу. 3. Далалық өлшеулерді жүргізу үшін құрал-жабдықтар, инвентарь және белгілеу материалдарын дайындау. 4. Далалық өлшеу деректерін жинау, сақтау және кейінгі камеральдық өңдеу үшін беру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Инженер-техникалық қызметкерлердің басшылығымен далалық зерттеу жұмыстарын жүргізу кезінде қосалқы операцияларды орындау.			

	<p>Дағды 1: Далалық жұмыстар кезінде құрал-жабдықтар мен инвентарды дайындау және пайдалану.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаштан жасалған белгілерді, колдар мен жалаушаларды және басқа да қосалқы құралдарды дайындау. 2. Қарапайым ұсталық және бояу жұмыстарын орындау. 3. Өлшеу стволдарын орнатуға және алу-ару жұмыстарына қатысу. <p>3 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық пункттерді қалау жұмыстарына қатысу. 2. Өлшеу және гидрометриялық стволдарды орнату. 3. Қарапайым өлшемдер мен нивелирлеуді орындау. 4. Нүктелерді табиғи ортаға түсіру кезінде көмек көрсету. <p>4 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топографо-геодезиялық түсірілімдерге қатысу. 2. Құралдармен жұмыс істеу: теодолит, нивелир, тахеометр (жетекшілікпен). 3. Өлшеу нәтижелерін тіркеу және беру. 4. Камералық өңдеуге қатысу. <p>5 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оптикалық құралдарды қолдана отырып, жоғары дәлдік өлшеулер жүргізу. 2. Құрылымдардың (бағандар, колонналар, блоктар) геометриясын тексеру. 3. Жобалық белгілер мен осьтерді табиғи ортаға шығару. 4. Атқарушы сызбалар мен профильдерді құрастыру. <p>Білімдер:</p> <p>2 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ізденістер мен арна жұмыстарының тағайындалуы туралы жалпы мәліметтер. 2. Қолданылатын құрал-жабдықтар мен материалдардың түрлері. 3. Теңізге байлау, дала және такелаж жұмыстары кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 4. Ішкі еңбек тәртібі. <p>3 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық өлшеулер мен опорлық торлар негіздері. 2. Қарапайым өлшеу құралдарының тағайындалуы және қолданылуы. 3. Топографиялық жұмыстардың негіздері. 4. Өлшеулер кезіндегі қауіпсіздік техникасы. <p>4 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өлшеулердің тағайындалуы және жүргізу тәртібі. 2. Өлшеу құралдарының жұмыс істеу принциптері. 3. Нүктелерді бекіту және байлау әдістері. 4. Мәліметтерді камеральдық өңдеудің негіздері. <p>5 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылыс алаңында геодезиялық өлшеулер жүргізу ережелері. 2. Тік бағыттау құралдарымен жұмыс істеу. 3. Атқарушы құжаттаманы рәсімдеу ережелері. 4. Құрылыс объектілерінің жоспарлық және биіктік түсіру тәртібі.
<p>Еңбек функциясы 2: Геодезиялық негіздеу пункттерін орналастыруға қатысу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>

	<p>Дағды 1: Вехаларды, белгілерді, центрлер мен ориентирлерді орнату.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық пункттерді орнатуға жерді дайындау. 2. Ағаш қазықтар, вехалар мен белгілерді әзірлеу. 3. Жердегі нүктелерді бекітуге қатысу. <p>3 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық аспаптарды орнату және бағыттау. 2. Маманның нұсқауымен өлшеу жұмыстарын орындау. 3. Пункттердің координаталарын беруге көмек көрсету. <p>4 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пункттерді жерге байланыстыра отырып орнату және белгілеу. 2. Тахеометр, нивелир қолдану арқылы бақылау және өлшеу жүргізу. 3. Координаттарды тіркеп, камералдық өңдеуге беру. <p>5 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоғары дәлдіктегі геодезиялық өлшеулерді жүргізу. 2. Номограммалар көмегімен тірек пункттер координаттарын анықтау. 3. Инженердің басшылығымен пункттерді жерге шығару жұмыстарына қатысу.
		<p>Білімдер:</p> <p>2 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық негіздеу пункттерінің мақсаты. 2. Бекітуге арналған материалдар мен белгілердің түрлері. 3. Жерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік негіздері. <p>3 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қарапайым геодезиялық аспаптардың жұмыс істеу принциптері. 2. Жергілікті жерде бағдарлау тәсілдері. 3. Пункттерді орнату дәлдігіне қойылатын талаптар. <p>4 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық пункттерді орнату мен өлшеудің әдістері. 2. Тахеометр, нивелир, қашықтық өлшегішті қолдану. 3. Тірек пункттерді бекіту мен дәлдікке қойылатын талаптар. <p>5 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық торлар құрудың жоғары дәлдіктегі әдістері. 2. Вертикалды визирлеу аспаптарын қолдану ережелері. 3. Пункттерді орнату нәтижелерін рәсімдеу және тапсыру.
<p>Еңбек функциясы 3: Далалық өлшеулерді жүргізу үшін құрал-жабдықтар, инвентарь және белгілеу материалдарын дайындау.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>

	<p>Дағды 1: Өлшеу жұмыстарын жүргізу кезінде геодезиялық жабдық пен қосалқы материалдарды дайындау және пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Далалық жұмыстарға қажетті инвентарды дайындау және жинақтау. 2. Қарапайым белгілеу материалдарын (қазықтар, белгілер) дайындау. 3. Негізгі жабдықтардың жарамдылығын тексеру. <p>3 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтардың толықтығы мен жұмысқа жарамдылығын тексеру. 2. Нұсқаулыққа сәйкес жабдықтарды дайындау және баптау. 3. Құралдардың қарапайым техникалық қызметін орындау. <p>4 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық құралдарға сапалы техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету. 2. Далалық өлшеулерге арналған аумақты белгілеуді ұйымдастыру. 3. Инвентардың жарамдылығы мен дұрыс пайдаланылуын бақылау. <p>5 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық құралдарды юстировкадан өткізу және тексеру. 2. Күрделі арнайы жабдықтарды дайындау. 3. Дайындық жұмыстарын үйлестіру және техникалық стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету.
		<p>Білімдер:</p> <p>2 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инвентар мен белгілеу материалдарының түрлері мен арналуы. 2. Қарапайым жабдықтарға күтім жасау және сақтау негіздері. 3. Инвентар дайындау кезіндегі қауіпсіздік ережелері. <p>3 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтардың техникалық сипаттамалары мен талаптары. 2. Құралдарды дайындау және баптау негіздері. 3. Жабдықтың жарамдылығын тексеру тәртібі. <p>4 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық жабдықтардың жұмыс істеу принциптері, қызмет көрсетуі және сақталуы. 2. Белгілеуді ұйымдастыру және инвентаризация ережелері. 3. Құралдарға қойылатын сапа стандарттары мен техникалық талаптар. <p>5 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық құралдарды тексеру және юстировка әдістері. 2. Өлшеу дәлдігіне қойылатын техникалық нормалар мен стандарттар. 3. Жабдық сапасын бақылаудың заманауи әдістері.
<p>Еңбек функциясы 4: Далалық өлшеу деректерін жинау, сақтау және кейінгі камеральдық өңдеу үшін беру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>

	<p>Дағды 1: Өлшеу нәтижелерін белгіленген талаптарға сәйкес далалық құжаттамамен рәсімдеу және тапсыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мамандардың басшылығымен далалық деректерді жинау. 2. Өлшеу нәтижелерін арнайы журналдар мен бланкілерге жазу. 3. Жиналған деректердің сақталуын қамтамасыз ету. <p>3 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жиналған деректердің дұрыстығы мен толықтығын тексеру. 2. Деректерді камералдық бөлімге тапсыру үшін дайындау. 3. Далалық өлшеулерді тіркеу және бақылауды жүргізу. <p>4 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Далалық деректерді жүйелеу және мұрағаттау жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Алғашқы талдау жасап, қателерді анықтау. 3. Деректерді камералдық өңдеуге беру процесін үйлестіру. <p>5 разрядқа арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Камералдық өңдеуге арналған деректерді жинау мен дайындау жұмыстарын басқару. 2. Далалық деректерге кешенді тексеріс және сапа бақылауын жүргізу. 3. Құжаттаманы дұрыс рәсімдеп, оны сүйемелдеу жұмыстарын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <p>2 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Далалық жазбалар мен журналдарды жүргізудің негізгі талаптары. 2. Өлшеу деректерін сақтау және тасымалдау ережелері. 3. Далалық өлшеулер түрлері мен олардың мақсаты. <p>3 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деректердің толықтығы мен дұрыстығын тексеру әдістемелері. 2. Өлшеулер бойынша есеп жүргізу және есеп беру ұйымдастыру. 3. Камералдық өңдеу үшін деректерді беру принциптері. <p>4 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық деректерді жүйелеу және мұрағаттау технологиясы. 2. Деректерді бастапқы өңдеу және бақылау әдістері. 3. Қосымша құжаттаманы рәсімдеу талаптары. <p>5 разрядқа арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық деректердің сапасы мен толықтығына қойылатын нормативтік талаптар. 2. Деректерге кешенді бақылау және талдау технологиясы. 3. Камералдық өңдеудегі құжат айналымын ұйымдастыру.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Сыпайылық Мейірімділік Парасаттылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Фимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Техник-геодезист	
18. Кәсіптің карточкасы «Жерге орналастыру жөніндегі техник»:			
Топтың коды:	3111-4		
Қызмет атауының коды:	3111-4-003		
Кәсіптің атауы:	Жерге орналастыру жөніндегі техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105 Параграф. Техник		
	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 22 Параграф. Техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	I санатты техник-жерге орналастырушы: тиісті мамандық (біліктілік) бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) білім және II санатты техник лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі; II санатты техник-жерге орналастырушы: тиісті мамандық (біліктілік) бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) білім және санатсыз техник лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі; Санатсыз техник-жерге орналастырушы: тиісті мамандық (біліктілік) бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) білім, жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформада кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3111-4-002 - Жер кадастры жөніндегі техник 3111-4-005 - Кадастр жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жерді тиімді пайдалану және рәсімдеу – жерге орналастыру және кадастрлық құжаттарды дайындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жерге сәйкестендіру құжаттарын ресімдеу және қайта ресімдеу кезіндегі далалық және камералдық жұмыстар. 2. Жерге орналастыру және ішкі жер пайдалану жобаларын әзірлеу және ресімдеу. 3. Өлшеу материалдарын камеральдық өңдеу жүргізу. 4. СЖерге орналастыру құжаттамасын жасау.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жерге сәйкестендіру құжаттарын ресімдеу және қайта ресімдеу кезіндегі далалық және камералдық жұмыстар.	Дағды 1: Жинау, жүйелеу және материалдарды ресімдеу	Машықтар:
		1. Дала зерттеулерінің материалдарын, жоспарларын, схемаларын және актілерін жинау. 2. Жобалау үшін материалдардың жарамдылығын бағалау. 3. Бастапқы құжаттаманы жүргізу және ведомостарды толтыру.
		Білімдер:
		1. Жерүсті жүйесі саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттар. 2. Кеңістік ақпарат көздері. 3. Геодезия және картография негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Жерге орналастыру және ішкі жер пайдалану жобаларын әзірлеу және ресімдеу.	Дағды 1: Жоба-графикалық құжаттамамен жұмыс істеу	Машықтар:
		1. Жер пайдалану схемалары мен жоспарларын әзірлеу. 2. Нормалар мен стандарттарға сәйкес сызбаларды ресімдеу. 3. Келісім нәтижелеріне байланысты түзетулер енгізу.
		Білімдер:
		1. Жобалау бойынша СНИП, ГОСТ стандарттары. 2. Землеустройство және жер пайдалану негіздері. 3. Белгілеу белгілері мен масштабтау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Өлшеу материалдарын камеральдық өңдеу жүргізу.	Дағды 1: Мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану	Машықтар:
		1. AutoCAD, ArcGIS бағдарламаларында далалық деректерді өңдеу. 2. Аудандарды, ұзындықтарды және координаттарды есептеу. 3. Экспликациялар мен сызбаларды жасау.
		Білімдер:
		11. АЖЖ/ГАЖ бағдарламаларының функциялары мен интерфейстері. 2. Өлшеулердің математикалық өңдеу негіздері. 3. Камеральдық өңдеу әдістемелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 4: СЖерге орналастыру құжаттамасын жасау.	Дағды 1: Жобаның мәтіндік және графикалық бөлігін дайындау	Машықтар:
		1. Үлгілер бойынша құжаттаманы толтыру. 2. Жобаларды келісу және бекіту үшін құжаттарды дайындау. 3. Жерге орналастыру жобаларының архивін жүргізу.
		Білімдер:
		1. Жерге орналастыру құжаттамасының үлгілері мен формалары. 2. Әкімшілік-аумақтық бөлініс. 3. Жобаларды ресімдеудің регламенттері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Ғимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Сызбашы	
22. Кәсіптің карточкасы «Геодезист»:			
Топтың коды:	2165-1		
Қызмет атауының коды:	2165-1-001		
Кәсіптің атауы:	Геодезист		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Геодезия және картография саласындағы ұйымдар басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің м.а. 2021 жылғы 28 шілдедегі № 268/НҚ бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2021 жылғы 29 шілдеде № 23760 болып тіркелді. 2-параграф. Геодезист		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Геодезия және картография	Біліктілік:
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Геодезия және картография	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары санатты геодезист: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) геодезия және картография білімі және бірінші санаттағы геодезист лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілі; Бірінші санатты геодезист: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) геодезия және картография білімі және екінші санаттағы геодезист лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 4 жыл жұмыс өтілі; Екінші санатты геодезист: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) геодезия және картография білімі және геодезист лауазымында кемінде 1 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; Санаты жоқ геодезист: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) геодезия және картография білімі, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Нұсқау/ жұмыс орнындағы тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформада кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2165-1-006 - Инженер-геодезист 1310-1-007 - Бас геодезист (ауыл шаруашылығында)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Геодезиялық тапсырмаларды ұйымдастыру, жоспарлау және орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық өлшемдердің нәтижелерін математикалық өңдеу бағдарламалық өнімдерді пайдалана отырып орындау. 2. Жерді басқаруда арнайы мақсаттағы геодезиялық жұмыстарды жүргізу. 3. Жерді басқару және кадастр құжаттамасын дайындау. 4. Жерлерді зерттеу және олардың жағдайын бағалау.
Еңбек функциясы 1: Геодезиялық өлшемдердің нәтижелерін математикалық өңдеу бағдарламалық өнімдерді пайдалана отырып орындау.	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p> <p>Дағды 1: Математикалық деректерді өңдеу. Алқаптық зерттеу деректерін рәсімдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геодезиялық деректерді өңдеу әдістерін қолдану дағдыларын пайдалану. 2. Геодезиялық өлшеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын қолдану. 3. Жерүсті жұмыстары кезінде геодезиялық және картографиялық жұмыстарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР геодезия және картография саласындағы заңнамалық және басқа да нормативтік-құқықтық актілерін білу. 2. Өрістік және камералдық топографо-геодезиялық жұмыстарды орындау бойынша әдістемелік материалдар. 3. Өлшеу құралдарын пайдалану, сынау, юстировка және сақтау бойынша стандарттар мен басқа нормативтік құжаттар. 4. Өндірілетін өнімге қойылатын техникалық талаптар және оның өндіріс технологиясы. 5. Өлшеу құралдарының техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері және жөндеу технологиясы. 6. Өлшеу жүргізу әдістері. 7. Өлшеу жүргізу ережелері мен қауіпсіздік техникасы, еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі нормалары. 8. Топографо-геодезиялық жұмыстарды орындау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Жерді басқаруда арнайы мақсаттағы геодезиялық жұмыстарды жүргізу.	Дағды 1: Жер учаскелерін қалыптастыру, нақтылау және қайта бөлу үшін жерге орналастыруға қатысты геодезиялық жұмыстарды жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жер учаскелерінің шекараларын топографиялық-геодезиялық түсіруді орындау. 2. Шекаралардың бұрылу нүктелерінің координаталарын анықтау. 3. Межелік белгілерді орнатуға және қалпына келтіруге қатысу. 4. Жер учаскелерінің ауданы мен конфигурациясын негіздеу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның геодезия және картография саласындағы заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Топографиялық-геодезиялық жұмыстарды далалық және камералдық жағдайда жүргізуге арналған әдістемелік материалдар. 3. Өлшеу құралдарын пайдалану, тексеру, юстировка жасау және сақтау бойынша стандарттар мен басқа да нормативтік құжаттар. 4. Өнімге қойылатын техникалық талаптар және оны өндіру технологиясы. 5. Өлшеу құралдарының техникалық сипаттамалары, құрылымдық ерекшеліктері және жөндеу технологиясы. 6. Өлшеу әдістері. 7. Өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі және еңбекті қорғау нормалары мен ережелері. 8. Топографиялық-геодезиялық жұмыстарды жүргізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Жерді басқару және кадастр құжаттамасын дайындау.	Дағды 1: Жерге орналастыру жобаларын әзірлеу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жер пайдаланудың сызбаларын әзірлеу. 2. Графикалық материалдар мен сызбаларды дайындау. 3. Жобаның мәтіндік бөлігін қалыптастыру. 4. Жер учаскелерінің аудандарын есептеу. 5. Келісу үшін құжаттаманы дайындау. 6. AutoCAD, MapInfo, QGIS бағдарламаларын қолдану.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның жер заңнамасы. 2. Жерге орналастыру жобаларын жобалау жөніндегі нұсқаулықтар. 3. Жерге орналастыру жобаларының стандарттары мен үлгілері. 4. Графикалық материалдарды ресімдеу қағидалары. 5. Жер пайдаланудың түрлері және олардың кодтары. 6. Жобаларды келісу және бекіту тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Жерді басқару және кадастр құжаттамасын дайындау.	Дағды 2: Кадастрлық есепті жүргізу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кадастрлық нысандарды толтыру. 2. МЖК (Мемлекеттік жер кадастры) деректерін өңдеу. 3. Участкелер шекараларының координаттарын тексеру. 4. «Мемжер» МБҚЖ жүйесіне арналған XML-файлдарды дайындау. 5. ЕГКН (электрондық жылжымайтын мүлік мемлекеттік кадастры) жүйесінде жұмыс істеу. 6. Кадастрлық деректерге өзгерістер енгізу.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Мемлекеттік жер кадастрын жүргізу тәртібі. 2. Электрондық нысандарға қойылатын талаптар. 3. ҚР жер және кадастр туралы заңдары. 4. Рұқсат етілген пайдаланылу түрлерінің жіктеуіші. 5. Координаттардың дәлдігіне қойылатын талаптар. 6. Координат жүйелері мен проекциялар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 4: Жерлерді зерттеу және олардың жағдайын бағалау.		

	Дағды 1: Жердің жарамдылығын бағалау	Машықтар: 1. Топырақ түрі мен оның жай-күйін анықтау. 2. Эрозияны, батпақтануды, тұздануды бағалау. 3. Ағымдағы деректерді нормативтермен салыстыру. 4. Бұрмаланған учаскелерді анықтау. 5. Фотофиксация және геокоординаттау жүргізу. 6. Қорытынды рәсімдеу.	
		Білімдер: 1. Жердің деградациясын бағалау әдістемелері. 2. Топырақтар мен ауылшаруашылық алқаптарының жіктемесі. 3. Жерге орналастыруға жарамдылық нормативтері. 4. Бағалау кезіндегі экологиялық талаптар. 5. Зерттеу актілерін жасау тәртібі. 6. Геоботаникалық және топырақ карталары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Парасаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Фимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Техник-жерге орналастырушы	
23. Кәсіптің карточкасы «Сызбашы»:			
Топтың коды:	3124-1		
Қызмет атауының коды:	3124-1-002		
Кәсіптің атауы:	Сызбашы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 37-параграф. Сызушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Маркшейдерлік ісі	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды.		

Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Нұсқау/ жұмыс орнындағы тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3113-2-001 - Техник-жобалаушы 3124-9-006 - Чертежник-картограф 3124-1-002 - Сызбашы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұсынылған материалдар мен далалық зерттеу деректері негізінде картографиялық материалды сызу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жерге орналастыру және жер кадастры саласындағы жобалық, іздестіру, картографиялық, геодезиялық және өзге де жұмыс түрлерін графикалық ресімдеу бойынша сызбалық жұмыстарды орындау 2. Жер-кадастрлық картаға және жер-кадастрлық құжаттамаға графикалық сызба суреттерін салу, құжаттардың графикалық бөлігін ресімдеу 3. Жобалау және іздестіру жұмыстары процесінде алынған деректер бойынша картографиялық және пландық материалға топографиялық және геодезиялық белгілерді салу 4. Сызбалық және олармен байланысты есептеу-графикалық жұмыстарды жүргізу, масштабтауды білу 5. Еңбекті ұйымдастыру негіздері және заңнама негіздері
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жерге орналастыру және жер кадастры саласындағы жобалық, іздестіру, картографиялық, геодезиялық және өзге де жұмыс түрлерін графикалық ресімдеу бойынша сызбалық жұмыстарды орындау	Дағды 1: Сызу құралдарын пайдалану және графикалық құрылыс компьютерлік бағдарламаларын білу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Камералдық және далалық жағдайда жергілікті жердің сызбаларын және жоспарларын орындау, бағдарламалық қамтамасыз етумен жұмыс істеу. 2. CAD бағдарламаларын (AutoCAD, MapInfo, QGIS) графикалық өңдеу үшін қолдану. 3. Қабаттық, жағдайлық, сызықтық жоспарлар мен схемаларды құрастыру. 4. Сызбаларды редакциялау, түзету және жинақтау жұмыстарын орындау. 5. Сызбалық құжаттаманы қағаз және цифрлық форматта мұрағаттау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сызбалық жұмыстардың әдістері мен құралдары. 2. Техникалық сызбаның негіздері, сызба орындауда қолданылатын құрал-саймандар мен құрылғылар. 3. Сызбалар мен картографиялық материалдарды ресімдеуге арналған техникалық шарттар мен нұсқаулықтар. 4. Еңбекті ұйымдастыру негіздері және заңнама негіздері. 5. ЕСКД (Бірыңғай конструкторлық құжаттама жүйесі) және САПР стандарттары. 6. Геодезия, жерге орналастыру және жер кадастры негіздері — сызбалар мен схемаларды түсіну үшін қажет деңгейде.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Компьютерлік графикалық бағдарламаларды пайдалану
Еңбек функциясы 2: Жер-кадастрлық картаға және жер-кадастрлық құжаттамаға графикалық сызба суреттерін салу, құжаттардың графикалық бөлігін ресімдеу		

	<p>Дағды 1: Аэрофототүсірілімді дешифрлеу және аудандарды есептеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жерге орналастыру мақсатында аэрофотосуреттер материалдарына релефті сызу. 2. Аудандарды есептеу және экспликацияларын жасау. 3. Жерлерді пайдалану түрлері мен жер учаскелері бойынша экспликацияларды құрастыру. 4. Аэрофотосуреттерді дешифрлеу арқылы жер пайдаланудың шекараларын айқындау. 5. Кадастрлық графикада сандық карталар мен ортофотопландарды пайдалану. 6. Координаталық және жоспарлық тіркеліммен картографиялық материалдарды салыстыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс объектісі, нәтижеге жету құралдары мен әдістері туралы негізгі білімдер, қарапайым типтік тапсырмаларды орындау кезінде қолданылады. 2. Аэрофотосуреттерді және сандық спутниктік бейнелерді дешифрлеудің негіздері. 3. Графикалық мәліметтерді картографиялық негізге түсіру және рәсімдеу принциптері. 4. Жер-кадастрлық құжаттамада карталар мен сызбаларды рәсімдеудің нормативтері. 5. Аудандарды қолмен және бағдарламалық құралдар көмегімен есептеу әдістемелері. 6. Жерге орналастыру мәселелеріне қолданылатын топография және картография негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	<p>Дағды 2: АЖЖ мен ГАЖ қолдана отырып, жерге орналастыру және кадастр құжаттарының графикалық бөлігін дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. AutoCAD, MapInfo, ArcGIS және басқа АЖЖ/ГАЖ жүйелерінде жұмыс істеу. 2. Нормативтерге сәйкес сандық жоспарлар, схемалар мен карталарды жасау және өңдеу. 3. Графикалық объектілерді жер координаттық жүйесіне байлау. 4. Жерге орналастыру жобаларына енгізу үшін қорытынды графикалық құжаттаманы құрастыру. 5. Графикалық материалдардың дәлдігі мен оқылуын қамтамасыз ету. 6. Жоспарлар құруда шартты белгілер мен масштабтар кітапханасын пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жерге орналастыруда қолданылатын негізгі АЖЖ/ГАЖ бағдарламаларының функционалы мен интерфейсі. 2. Графикалық материалдарды рәсімдеудің нормативтік-техникалық талаптары (ГОСТ, нұсқаулықтар). 3. Жоспарлы-картографиялық деректерді векторизациялау, өңдеу және форматтау әдістері. 4. Ғарыштық деректермен және геоинформациялық қабаттармен жұмыс негіздері. 5. Шартты белгілерді, масштабтарды және координаттық жүйелерді қолдану ережелері. 6. Жобалық құжаттаманың графикалық бөлігінің визуализация және құрылым негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 3: Жобалау және іздестіру жұмыстары процесінде алынған деректер бойынша картографиялық және пландық материалға</p>		

топографиялық және геодезиялық белгілерді салу	Дағды 1: Жобалар мен карталардың орналасуы. Стандартты шартты белгілерді қолдану.	Машықтар: 1. Графикалық материалды рәсімдеу. 2. Топографиялық және кадастрлық белгілерді қолдану. 3. Масштаб пен бағдарлау ережелерін пайдалану. 4. Ақпаратты карталарға дәл және ұқыпты өңгізу. 5. ГАЖ ортада электрондық карталар мен жоспарлармен жұмыс істеу.
		Білімдер: 1. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар. 2. Топографиялық және кадастрлық карталарға шартты белгілерді енгізу ережелері. 3. Картографияның, масштабтардың және проекциялардың негіздері. 4. Жоспарлы-картографиялық материалдарды рәсімдеу талаптары. 5. Ғарыштық мәліметтердің ерекшеліктері және олардың визуализациясы. 6. Жерге орналастыру карталары мен сызбаларын рәсімдеу нормативтік құжаттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 4: Сызбалық және олармен байланысты есептеу-графикалық жұмыстарды жүргізу, масштабтауды білу	Дағды 1: Карталарды масштабтау. Компьютерлік бағдарламаларды қолдана отырып, шартты топографиялық белгілерді жобалау	Машықтар: 1. Масштабты қолдану және картографиялық негізге сәйкес белгілерді сызу. 2. Топографиялық шартты белгілер классификаторын пайдалану. 3. Цифрлық карталарға арналған шартты белгілерді жасау және баптау. 4. Әртүрлі типтегі карталардың (топографиялық, кадастрлық және т.б.) масштабтарымен жұмыс істеу. 5. Графикалық жұмыстарға арналған бағдарламалық құралдарды (AutoCAD, QGIS, MapInfo және т.б.) пайдалану.
		Білімдер: 1. Масштабтық және масштабтан тыс шартты белгілерді сызу ережелері. 2. Картографиялық материалдарға арналған шартты белгілерді жобалау негіздері. 3. Масштабтау және географиялық проекциялар принциптері. 4. Жерге орналастыру құжаттарының графикалық бөлігін рәсімдеу талаптары. 5. Цифрлық карталардың құрылымы және олардың визуализация принциптері. 6. Топографо-геодезиялық материалдарды рәсімдеуді реттейтін нормативтер мен ГОСТтар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 5: Еңбекті ұйымдастыру негіздері және заңнама негіздері	Дағды 1: Картографиялық материалдардың түрлерін ажырату. Карталарды безендіру.	Машықтар: 1. Схемалар, карталар мен жобаларды рәсімдеуде картографиялық материал элементтерін қолдану. 2. Сандық графикалық кескіндерді даярлау үшін компьютерлік бағдарламалардың құралдарын пайдалану. 3. Мәселелерге қарай карталардың түрлерін (топографиялық, кадастрлық, тақырыптық және т.б.) ажыратып, таңдау. 4. Карталарды бекітілген стандарттар мен ережелерге сай рәсімдеу. 5. Картографиялық дереккөздердің өзектілігі мен дәлдігін салыстыру.

		Білімдер:	
		1. Негізгі картографиялық ұғымдар, карталардың мақсаты және жобалау негіздері. 2. Картографиялық дизайн элементтері және ақпарат орналастыру ережелері. 3. Графикалық материалдың параметрлері мен құрылымы (масштаб, проекция, тор, легенда). 4. Қазақстан Республикасының жерге орналастыру, геодезия және кадастр саласындағы заңнамалық негіздері. 5. Карталар мен жоспарларды рәсімдеуге қатысты құжаттаманың талаптары. 6. Картографиядағы ақпараттық визуализация принциптері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Дәлдік Аналитикалық ойлау Мейірімділік Бастамашылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Ғимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Техник-жерге орналастырушы	
24. Кәсіптің карточкасы «Жерге орналастыру жөніндегі инженер»:			
Топтың коды:	2165-4		
Қызмет атауының коды:	2165-4-001		
Кәсіптің атауы:	Жерге орналастыру жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Геодезия және картография саласындағы ұйымдар басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің м.а. 2021 жылғы 28 шілдедегі № 268/НҚ бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2021 жылғы 29 шілдеде № 23760 болып тіркелді. 5 Параграф. Маркшейдер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Жерге орналастыру	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары санатты жерге орналастыру жөніндегі инженер: Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) жерге орналастыру білімі және бірінші санаттағы жерге орналастыру жөніндегі инженер лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілі болуы тиіс. Бірінші санатты жерге орналастыру жөніндегі инженер: Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) жерге орналастыру білімі және екінші санаттағы жерге орналастыру жөніндегі инженер лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 4 жыл жұмыс өтілі болуы тиіс. Екінші санатты жерге орналастыру жөніндегі инженер: Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) жерге орналастыру білімі және жерге орналастыру жөніндегі инженер лауазымында кемінде 1 жыл немесе тиісті мамандық бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі болуы тиіс. Санаты жоқ жерге орналастыру жөніндегі инженер: Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) жерге орналастыру білімі болуы керек, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.epbek.kz» платформада кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2165-3-001 - Жер кадастры жөніндегі инженерлер 2341-1-006 - Зоотехника жөніндегі оқытушы, колледж 2165-4-001 - Жерге орналастыру жөніндегі инженер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жер учаскелерінің техникалық сипаттамаларын, қорғау қажеттілігі деңгейін және сапасын арттыру мүмкіндіктерін анықтау мақсатында оларды өлшеу және талдау жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тірек желілерін құру, түсірілім, сканерлеу және деректерді өңдеу кезінде маркшейдерлік және геодезиялық жұмыстарды орындау, сондай-ақ жарылыс жұмыстарына арналған есептік материалдарды дайындау. 2. Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарды жобалау, бақылау және орындауға қатысу, жер телімдерін бөлуге арналған материалдарды дайындау, жобаларды жерге байлау және натураға шығару, геодезиялық жабдықтарды техникалық қызмет көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Тірек желілерін құру, түсірілім, сканерлеу және деректерді өңдеу кезінде маркшейдерлік және геодезиялық жұмыстарды орындау, сондай-ақ жарылыс жұмыстарына арналған есептік материалдарды дайындау.	Дағды 1: Жер бетінде және шахтада далалық өлшеу жұмыстарын жүргізу	Машықтар:
		1. Маркшейдерлік және геодезиялық түсірістерді орындау. 2. Тахеометрлерді, лазерлік сканерлер мен нивелирлерді пайдалану. 3. Тау-кен қазбаларын өлшеу және сканерлеу. 4. Далалық құжаттаманы жүргізу. 5. Геодезиялық пункттердің жағдайын бақылау.
	Білімдер:	
		1. Геодезиялық тірек желілерін құру әдістері. 2. Деректерді камеральдық өңдеу ережелері. 3. Жерасты жағдайында маркшейдерлік өлшеулер технологиясы. 4. Жарылыс жұмыстарын қауіпсіз орындаудың негіздері. 5. Жер қойнауын пайдалану және маркшейдерия саласындағы нормативтік-құқықтық база.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Топографиялық-геодезиялық және маркшейдерлік жұмыстарды жобалау, бақылау және орындауға қатысу, жер телімдерін бөлуге арналған материалдарды дайындау,		

жобаларды жерге байлау және натураға шығару, геодезиялық жабдықтарды техникалық қызмет көрсету.	Дағды 1: Топографиялық-геодезиялық материалдар мен графикалық құжаттаманы жасау және сүйемелдеу	Машықтар: 1. Геодезия бойынша жобалық құжаттаманы және оның бөлімдерін дайындауға қатысу. 2. Объектілерді жерге бекіту және бұрыштық-сызықтық ажырату жұмыстарын жүргізу. 3. Есептеу жұмыстарын орындау, схемалар мен профильдер жасау. 4. Дала журналдарын жүргізу және өлшеу деректерін камералдық өңдеу. 5. Жер учаскелерін бөлуге арналған геодезиялық материалдарды дайындау.
		Білімдер: 1. Жобаларды жерге шығару және ажырату әдістері. 2. Геодезиялық аспаптарды пайдалану, юстировка және тексеру ережелері. 3. Жерге орналастыру, қала құрылысы және жобалаудың негіздері. 4. AutoCAD, Civil 3D, ArcGIS және басқа бағдарламалармен жұмыс істеу. 5. Топография және маркшейдерлік жұмыстарға қатысты нормативтік құжаттар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Аналитикалық ойлау Мейірімділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі, 2015 жылғы 23 қараша № 414-V ҚРЗ. 2. ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, 2020 жылғы 29 маусым № 350-VI. 3. ҚР «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» заңы, 1997 жылғы 11 шілде № 151. 4. ҚР «Геодезия, картография және кеңістіктік деректер туралы» заңы, 2022 жылғы 21 желтоқсан № 166-VII ҚРЗ. 5. ҚР «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы, 2015 жылғы 18 қараша № 410-V ҚРЗ. 6. ҚР ҚН 1.03-05-2011 — Құрылыс саласындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау. 7. ҚР ҚН 1.03-06-2007 — Құрылыс материалдары өнеркәсібіндегі еңбек қауіпсіздігі және өндірістік санитарияның жалпы ережелері. 8. ҚР ҚН 1.02-01-2016 (04.03.20 ж. № 48-НҚ өзгерістерімен) — Типтік жобалау. 9. ҚР ҚН 1.03-03-2018 — Құрылыс саласындағы геодезиялық жұмыстар. 10. ҚР ҚН 2.02-01-2023 — Фимараттар мен құрылыстардың өрт қауіпсіздігі. 11. Геодезиялық пункттерді қорғау жөніндегі нұсқаулық ГКИНП (ГНТА)-07-026-09.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Картограф

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

25. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі

Орындаушы:

Насырханова Б.К., +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

26. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Консорциум «Комплекс агропромышленных ассоциаций»

Жоба жетекшісі:

Насырханова Б.К.

E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар:

Кенжегулова М.Б., +7 (775) 603 30 97, m.kenzhegulova@nasec.kz

27. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 15.05.2025 г.

28. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 05.08.2025 г.

29. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 28.07.2025 г.

30. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2025 г.

31. Болжамды қайта қарау күні: 30.05.2028 г.